

การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลางชัยในการจัดการ
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
The Participation Of Communities Bueng Phalanchai
On Sustainable Tourism Management

รุ่งวิทย์ ตรีกุล (Rungwit Treekun)*

กมล เสวตสมบุญ (Gamon Savatsomboon)**

ธนาชาติ เราประเสริฐ (Tanachart Roaprasert)***

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลางชัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน 3) ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลางชัยกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลางชัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในชุมชนบึงพลางชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 379 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

* นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** อาจารย์ประจำสาขาการบัญชีและการจัดการ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*** อาจารย์ประจำสาขาการบัญชีและการจัดการ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

corresponding author, email : Gamon.s@acc.msu.ac.th

corresponding author, email : Tanachart.r@acc.msu.ac.th

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในชุมชนบึงพลานุชัย มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามตรวจสอบ มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีความสมดุล โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน และมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามตรวจสอบ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบึงพลานุชัย

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) the participation of community at Bueng Phalanchai, Roi-Et Province, 2) the community opinion on sustainable tourism , 3) the relationship between community's participation and sustainable tourism management, 4) the community's participation on sustainable tourism management. This research data was collected from a total of 379 convenience local people by using questionnaire as a tool. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, multiple correlation analysis, simple regression analysis and multiple regression analysis.

The finding revealed that the community participated in sustainable tourism management over all was at high level. Regarding community participation in decision making, implementation, sharing benefits and monitoring the operation. The opinion regarding sustainable tourism in continuity, quality and balance was at a high level. The community took part in the sustainable tourism management in implementation, sharing benefits, and monitoring.

Keywords: Community based participation, Sustainable tourism, Community's Bueng Phalanchai

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยว โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของตน นำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อยู่ในชุมชนมาเป็นทุนวัฒนธรรมทางการท่องเที่ยว บ่งชี้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แสดงอัตลักษณ์ของคนในชุมชนท้องถิ่นที่ยังคงมีความดั้งเดิมมาใช้เป็นทุนทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างมาก นั่นคือ การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) แต่ในการจัดการท่องเที่ยวเช่นนี้ ชุมชนจำเป็นต้องเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และให้บริการในด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ซึ่งชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหนึ่งในชุมชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งได้รับโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดในประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, 2550 : 32)

ชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กันกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและถือเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นเกาะขนาดใหญ่ มีน้ำล้อมรอบ เนื้อที่ประมาณ 200,000 ตารางเมตร มีสะพานเชื่อมสู่เกาะ 3 ด้าน เป็นที่ประดิษฐานของศาลเจ้าพ่อบ้านเมือง ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง พุทธโศกเป็นพระพุทธรูปปางลีลาขนาดใหญ่ และพระราชนิพนธ์สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชชนนีตั้งประดิษฐานกลางสวนดอกไม้ ตกแต่งบริเวณไว้อย่างสวยงาม มีปลานานาชนิดอยู่เป็นจำนวนมาก มีพันธุ์ไม้ต่างๆ รมรื่น มีสิ่งก่อสร้างจำลอง เช่น ภูพลานุชัย ซึ่งมีลักษณะเป็นสวนสัตว์และน้ำตกจำลอง สระบริสุทธิ์ สวนสุขภาพ และสนามเด็กเล่น เป็นต้น เหมาะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและจัดงานประเพณีต่างๆ (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, 2550 : 32) ซึ่งตามรายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ดในปี พ.ศ. 2554 ไตรมาสที่ 1 ระบุว่า บึงพลานุชัยเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่คนส่วนใหญ่นิยมไปกันมาก

ซึ่งสะท้อนให้เห็นศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ดได้เป็นอย่างดี หากแต่ยังต้องการการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ ประกอบกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้โอกาสชุมชนที่เป็นเจ้าของหรือมีสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อมุ่งให้บรรลุประเด็นยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด และพัฒนาสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแผนสำหรับการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Blueprint of Responsible Tourism)

จากแนวทางการพัฒนาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ในประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว มีเป้าประสงค์ 3 ประการ คือ (1) ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีให้เป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคอีสานตอนกลาง (2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี และงานประจำปี และ (3) ส่งเสริมประชาสัมพันธ์เผยแพร่การท่องเที่ยวทุกรูปแบบ ตามประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าว จักดำเนินการเพียงในส่วนภาครัฐหาบรรลุป่าประสงค์ไม่ จักต้องอาศัยภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตัดสินใจ ติดตามตรวจสอบ ต่อบริการการพัฒนาและทำให้ประชาชนในชุมชนบริเวณโดยรอบบึงพลานุชัยเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมและตระหนักในการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการร่วมดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อมุ่งสู่การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible tourism) และพัฒนาสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดร้อยเอ็ด ในอนาคตอันใกล้ (กองวิชาการและแผนงานเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. 2550)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงประเด็น การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อทราบถึงการที่หน่วยงานภาครัฐให้โอกาสชุมชนบึงพลานุชัยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในมิติต่างๆ และเพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยนำเสนอต่อเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนในอนาคตอันใกล้

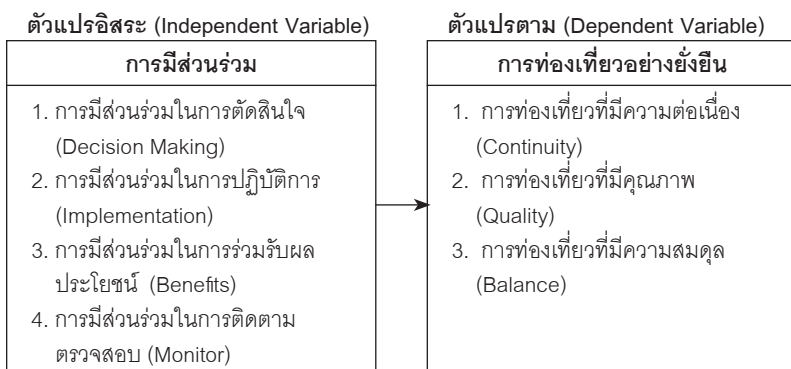
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงปลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบึงปลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงปลาญชัยกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงปลาญชัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงปลาญชัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. การมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยประยุกต์จากแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980 : 222)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยประยุกต์จากแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพของ อุษาวดี พูลพิพัฒน์ผล (2545 : 38-48) สามารถแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยในเขตชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 30,472 คน (งานทะเบียนราษฎรเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. 2555 : 10)
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยในเขตชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 379 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบบัญญัติไตรยางค์จากตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) และเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling Technique)
3. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วันที่ 17 กรกฎาคม 2556 ถึง 31 ตุลาคม 2556

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation)

นักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ทัศนะที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในหลากหลายมุมมอง อาทิ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 65) ได้ให้ทัศนะการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นว่าเป็นการให้โอกาสแก่สมาชิกของชุมชนท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันในการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าหน้าทีหรือนักวางแผน มีการเรียนรู้ร่วมกันและเข้าร่วมประชุม ตัดสินใจในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ต้องฝึกฟังความคิดเห็น ปัญหาความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เกิดความรัก ความหวงแหน และสร้างจิตสำนึกในการดูแล ปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ดังนั้น จึงต้องมีการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 3) ได้สรุปว่า องค์ประกอบด้านการมี

ส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับผลประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้าจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน อนึ่ง การมีส่วนร่วมของชุมชนต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าไปรวมกิจกรรมนั้นๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตน ร่วมคิดร่วมกันวางแผน (Planning) ร่วมดำเนินการ (Implementation) ร่วมกันติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) ร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) เป็นไปตามแนวคิดลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen and Uphoff (1980 : 222) ซึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดังกล่าวเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว (สถาบันดำรงราชานุภาพ. 2539 : 20 ; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 3)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน บ่งชี้มิติการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และองค์กรประชาชน ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ในการวิจัยเชิงประจักษ์ได้อย่างชัดเจน มาใช้ทดสอบกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสามารถแสดงได้ดังสมมติฐานต่อไปนี้

H0 : การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยไม่มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

H1 : การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

หลักการที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของ World Tourism Organization (1998 : 253-255) (1) มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติมีการทดแทนการฟื้นฟูให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดถอยหรือเสื่อมโทรมลง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและความต้องการของชุมชน (2) มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น (3) ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว (4) ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทรัพยากรและวิถีชีวิต (5) การออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและใช้วัสดุในท้องถิ่น (6) เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ (7) เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับ Tourism Concern (1992 : 113) แต่มีการเพิ่มหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในมิติ (1) การฝึกอบรมบุคลากรโดยการสอดแทรกแนวคิด และวิถีปฏิบัติในการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อบุคลากรในท้องถิ่นทุกระดับ ซึ่งจะเป็นการช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว (2) การทำการตลาดด้วยความรับผิดชอบ เป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะที่ผู้ประกอบการก็ต้องทำการตลาดให้ลูกค้าทราบถึงจริยธรรมของบริษัท ความรับผิดชอบต่อด้านการตลาดนี้ผู้ประกอบการจะต้องสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวด้วยการประชาสัมพันธ์และ (3) การดำเนินการวิจัยเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการช่วยแก้ไขปัญหาและเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน ซึ่งจากหลักการดังกล่าวนำไปสู่ลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ตามแนวคิดของ อูซาวดี พูลพิพัฒน์ผล (2545 : 25) ได้ให้แนวคิดลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (Continuity) ของทรัพยากรธรรมชาติและความต่อเนื่องของวัฒนธรรมซึ่งจัดเป็นทรัพยากรหลักในการท่องเที่ยว และสามารถมอบประสบการณ์นันทนาการที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว (2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality) มุ่งเน้นคุณภาพของสามส่วนหลัก คือ คุณภาพของ

สิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์ นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และ (3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (Balance) ระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และขีดความสามารถของทรัพยากร

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน บ่งชี้มิติการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเชิงประจักษ์ได้อย่างชัดเจน มาใช้ทดสอบกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสามารถแสดงได้ดังสมมติฐานต่อไปนี้

H0 : ชุมชนบึงพลาญชัยไม่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

H2 : ชุมชนบึงพลาญชัยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยในเขตชุมชนบึงพลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 379 คน จากประชากร 30,472 คน (งานทะเบียนราษฎรเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. 2555 : 10) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบบัญญัติไตรยางค์จากตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) และเลือกพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเลือกแบบเจาะจง และเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling Technique) ระหว่างวันที่ 17 กรกฎาคม 2556 ถึง 31 ตุลาคม 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยกำหนดโครงร่างแบบสอบถามตามประเด็นสำคัญของความมุ่งหมายของการวิจัย สมมติฐาน และขอบเขตการศึกษา นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย โดยนำมาปรับปรุงตามข้อที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ที่ใช้ในการวิจัย โดยตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงด้านเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขร่างแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปศึกษานำร่องกับประชาชนที่มีถิ่นอาศัยในเขตชุมชนบึงพลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบขั้นตอนต่างๆ ของการทำวิจัยและเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทำวิจัย ตลอดจนเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงขั้นตอนต่างๆ ก่อนที่จะลงมือทำการวิจัยจริงเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้าน โดยใช้ Item-total Technique (Nunnally, 1979) โดยใช้เกณฑ์ $.05 \text{ } r_{38} = .20$ การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.92-0.93 และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.93-0.96 หาค่าความเชื่อมั่นรายด้านและทั้งฉบับของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) (Cronbach, 1951 : 297-334) ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลาญชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในชุมชนบึงพลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบึงพลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 ข้อ และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบึงพลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 17 ข้อ ทั้งนี้แบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ 1 คือ ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ถึง 5 คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัย ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้วิธีประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.91$) และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.86$)

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้วิธีประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.97$) และด้านการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล ($\bar{X} = 3.85$)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนบึงพลานุชัย มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามตรวจสอบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.000-0.367 (ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 1)

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลาญชัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบึงพลาญชัย มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (COM) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (IMP) ด้านการมีส่วนร่วม รับผลประโยชน์ (BEN) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ (EVA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.168 ทั้งนี้ ชุมชนบึงพลาญชัย ไม่มีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ (DEC) ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 2) และสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้ดังนี้

$$COM = 2.006 + 0.192 IMP + 0.152 BEN + 0.187 EVA$$

เมื่อ	COM	=	การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	IMP	=	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
	BEN	=	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
	EVA	=	การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ

จากสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลาญชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (IMP) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (BEN) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ (EVA) และค่าคงที่กับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ส่งผลทางบวกต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเท่ากับ 0.192, 0.152 และ 0.187 ตามลำดับ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีอิทธิพลสูงสุดต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบมีอิทธิพลต่ำสุดต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบเท่ากับ 0.168 โดยที่ตัวพยากรณ์ทั้ง 3 ตัว สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนบ่งพลาญชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลาญชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ประชาชนในชุมชนบึงพลาญชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ **ด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ** อาทิ มีการเสนอความคิดเห็นร่วมกับชุมชนหรือเทศบาล เพื่อหาวิธีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวร่วมกับสถาบันการศึกษา ในด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และได้ร่วม ลงมติหรือลงความเห็นที่จะช่วยกันจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน **ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการ** อาทิ ได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาดหรือตกแต่งชุมชนให้มีความสวยงาม และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนอยู่เสมอ มีการรับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวจากสื่อต่างๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมายแผ่นพับ ใบปลิว ป้ายติดประกาศ/ป้ายโฆษณา **ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์** โดยชุมชนมีความมั่นใจว่าชุมชนได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวบึงพลาญชัย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว และมั่นใจว่ามีการลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่างๆ ภายในบริเวณบึงพลาญชัยตามงานเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น การจำหน่ายสินค้า OTOP เป็นต้น และ**ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตามตรวจสอบ** โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการเข้าร่วมบูรณะซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล การมีส่วนร่วมกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมการ

ท่องเที่ยว มีการแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน และได้ร่วมติดตาม หรือประสานงาน ให้ส่วนราชการหรือองค์กรต่างๆ เร่งดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตามแผนงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อารีย์ นัยพินิจ และจิรัฐฎา มณีเนตร (2551 : 58-63) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านไทรโสมสเตย์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมลงมติหรือลงความเห็นที่จะช่วยกันในการจัดการท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีการประชุมในหมู่บ้าน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ชุมชนมีการประชุมการวางแผนจัดสถานที่บริเวณหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการเข้าร่วมตัดสินใจในกิจกรรมมรดก รักษาความสะอาด ความสวยงาม และความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน

2. ประชาชนในชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความเห็นด้วย เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ **ด้านการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง** เนื่องจากในชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมประเพณีสมมาน้ำคั้นเพ็ง เสิ่งประทีป มีการจัดกิจกรรมและร่วมกิจกรรม ประเพณีออกพรรษา และการกวนข้าวทิพย์ และได้ออกแบบจัดขบวนแห่และจัดกิจกรรม ประเพณีสงกรานต์ **ด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ** มีการสร้างโอกาสให้ชุมชนในการหารายได้จาก การให้เช่าพื้นที่ภายในบริเวณบึงพลานุชัย มีร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของฝากของที่ระลึก มีการออกแบบให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดให้มีสถานที่เพื่อนั่งพักผ่อนภายในบึงพลานุชัยและการที่ประชาชนในชุมชนเป็นผู้ให้บริการรถโดยสารด้วยความเป็นมิตรและปลอดภัย และ**ด้านการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล** ผลประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับคนภายนอก ประชากรในพื้นที่จะได้รับประโยชน์น้อย เทศบาลควรรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และ

ประชาชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่มาจัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงมีสิทธิและหน้าที่ในการดูแล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐสุภรณ์ แสงโชติ (2554 : 75) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาล ตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนดั้งเดิมไม่ค่อยมีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าประชาชนกลุ่มดังกล่าวจะได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการขยายตัวการท่องเที่ยว

3. ชุมชนบึงพลานุชัยมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง ด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และด้านการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องมีการปฏิบัติการร่วมกัน มีผลประโยชน์ และมีการวัดผลประโยชน์ ผลร่วมกัน จึงจะก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษานโยบายของหน่วยงานราชการ ภาครัฐ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้นทั้งในมิติของการกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาและฟื้นฟู แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์ของบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2. การศึกษาในครั้งนี้ ได้กำหนดการศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัย อยู่โดยรอบบึงพลานุชัยเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาในครั้งต่อไป จึงควรศึกษาเพิ่มในส่วนการมีส่วนร่วม ของหน่วยงานราชการ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชนที่มีความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่บึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด และวัฒนธรรมของชุมชนที่ตั้งอยู่โดยรอบบึงพลานุชัย รวมถึงแนวทางการพัฒนาบึงพลานุชัยให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กองวิชาการและแผนงานเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. (2550). **ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร**. เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด : กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนการปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : อัลซาคำกัด.
- เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. (2555). **งานทะเบียนราษฎรเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด**. ร้อยเอ็ด : เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด.
- บุญเลิศ จิตต์พัฒนา. (2542). **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัฐกรณ์ แสงโชติ. (2554). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเทศบาลตำบลปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2539). **การบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์ผล. (2545). **การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาการท่องเที่ยว**. จุลสารการท่องเที่ยว. 21(4), 38-49.
- อารีย์ นัยพินิจ และจิรัฐณา มณีเนตร. (2551). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**. งานวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. (1980). **January Participation : Concept and Measure For Project Design**. Implementation in Rural Development Mono Graph No 2. The Rural Development Community Center for International Studies, Cornell University.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. **Psycometrika**. 16(3), 297-334.
- Krejcie, R.V., and Morgan D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities Psychological measurement.
- Nunnally, J.C. (1979). **Test and Measurement: Assessment and Prediction**. New York : McGrawHill Book Company, Inc.
- Tourism Concern. (1992). **Beyond the Green Horizon : Principles for Sustainable Tourism**. Godalming : WWF.
- World Tourism Organization. (1998). **Guide for local authorities on developing sustainable tourism**. Madrid : World Tourism Organization.

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมของชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปร	COM	DEC	IMP	BEN	EVA	VIF
$\bar{X}$	3.97	3.94	3.93	3.85	3.82	
S.D.	0.24	0.31	0.25	0.25	0.26	
COM	-	0.189*	0.019*	0.000*	0.018*	
DEC		-	0.389*	0.295*	0.469*	
IMP			-	0.382*	0.357*	1.246
BEN				-	0.386*	1.277
EVA						1.250

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมของชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

การมีส่วนร่วม	การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		t	p-value
	โดยรวม			
	สัมประสิทธิ์	ความ		
	การถดถอย	คลาดเคลื่อน		
	มาตรฐาน			
ค่าคงที่ (a)	2.006	0.227	8.818	0.000*
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (DEC)	-0.022	0.042	4.123	0.599
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (IMP)	0.192	0.051	4.705	0.000*
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (BEN)	0.152	0.051	-0.318	0.003*
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (EVA)	0.187	0.051	2.942	0.000*
F = 19.787 p = 0.000 Adj R ² = 0.168				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05